

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De communione laicorum sub utraque specie

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

De cōione sub vtraqz spē.

les corrumpūt omnē ordinē hierarchicū /
nedum in ecclesia / sed etiā in seculari poli
cia. Tales nihilominus protestantur se si
dem catholicam tenere / et cum euocantur
querunt subterfugia sophistica / et captio
sas rōsiones / et linguis et linguis loquūt.
Tales infecerunt regnum anglie / destru
perunt studium pragense / et vsqz ad scociā
venerunt. Et prohdolor experimur / in
hoc regnum qualiter multiplicati sunt su
per numerū. qui ad seditiones et rebello
nes contra omnē dominationē eriguntur
et nolunt q̄ infima p̄ media reducantur in
deum / sed p̄stituant se iudices et sup̄mos.

Finis.

Incipit tractatus

magistri Johannis de Berson cōtra here
sim de cōmūicatione laicorum sub vtraqz
specie.

Oblatus iuxta senio
rum hui⁹ sacri concilij
Constantien. monitio
nem generalem / nōnul
la que concernūt expu
gnationē heresum et he
reticorū nostri tempis.
nominatum secte nouiter exorte / et protin⁹
isdicialiter damnate / de necessitate cōmu
nicandi laicos sub vtraqz specie. panis sci
licet et vini / profero cum euangelica pau
percula duo minuta / que dici possunt du
plex ille denarius quem samaritanus pro
tulit et dedit stabulario p̄ cura vulnerati.
vnius denarius decē regulas speculatiuas
alter decem praticas habet inscriptas.
Prima. Scriptura sacra est fidei regula.
contra quā bene intellectam / nō est admit
tenda auctoritas. ratio hominis cuiuscūqz
nec aliqua cōsuetudo. nec constitutio. nec
obseruatio valet. si contra sacram scriptu
ram militare cōuincatur. hec regula fun
damentū est cōmune nobis et hereticis q̄s
impugnare conamur. Propterea conce
dimus et approbam⁹ omnes vel auctorida
tes vel rationes que hanc probant / p̄ quā
to nō ad aliud probandum p̄ eos ducunt
vel induci quererētur. Quāobrem sacrascri
ptura debet considerari / quasi sit vna pro
positio copulatiua / cōnectens singula s̄ p̄
tes. et vnam cōfirmans per alteram / duci

dans et exponens. quoniam si propositio a
liqua sacrescripture posita assertiue p̄ au
ctorem suum / qui est spiritus sanctus / esset
falsa. tota sacrescripture sicut dicit Augu
sti. vacillaret auctoritas. quia simul est ra
tio assentiendi per fidem cuiuscūqz propo
sitioni signate in sacrascriptura. ita vni si
cut alteri. scilicet auctoritas diuine reuela
tionis. que vtrobiqz cōmunis est ratio cre
dendi. **Secunda.** Scriptura sacra dū
consideratur in aliqua sui parte vel propo
sitione / non est tenenda in solis terminis
illius propositionis / aut in illo sensu quē
illa propositio sic p̄ se et nude considerata
facit. Sed conferenda est et concordanda
p̄ comparationem ad alios sacrescripture
passus. Paret hec regula ex precedenti / et
p̄ exempla manifesta / qualia sunt innume
ra. Dixit itaqz christus Math. vlti. Qui
crediderit et baptisatus fuerit saluus erit.
si quis voluerit in hac precisa forma sen
tentia stare / non admissa quacūqz colla
tione ipsius cum alijs. sicut inuentos ali
quos esse tales notat Augusti. de ciuita
te dei. xxi. constat q̄ errabit manifeste / po
nendo q̄ sola fides sufficit i baptismo ad
salutem / sine alijs virtutibus. sicut trabe
rent alijs ex simili verbo christi Qui credit
in me habet vitam eternam. Amplius ar
guendo ad homines sic. Inducem⁹ illud
christi Joh. vi. Ego sum panis viuus / q̄
de celo descendit. si quis manducauerit ex
hoc pane viuet in eternum. Et amen fm
istos nō sufficit manducatio solius panis
id est sumptio corporis. sed requiritur bi
bitio sanguinis. **Tercia.** Sacrascriptu
ra potest et debet in suis partibus et parti
alibus assertionibus / reuerenter et humili
ter et diligenter expositionē recipere / con
cordando passum cum passu et vnum p̄ al
terum indicando. Sequitur ex preceden
tibus. Et quia sic fit in omnibus alijs sci
entijs et doctrinis / in quibus intētio et sen
sus vnius dicti trahitur ex alijs / ex quibus
apparet intētio dicentis. quoniam fm Di
larium intelligentia dictorum / ex causis est
assumēda dicendi. Alioquin plura essent
mendacia et contradictiones i qualibz sci
entiarum. et precipue in sacra et diuina q̄s
essent veritates in omni modo loquēdi cō
muni. **Quarta.** Scriptura sacra in ex
positione partium suarum requirit et re
quirit homines primo predictos ingeni o

Sacra p̄ sp̄o cōmū

scdo exercitatos studio tercio hūiles i iudicio. q̄ro imūes ab affectato vicio. p̄ q̄m ex opposito alteri istoz q̄tuoz/solz facilime falsus intellectus scripture suboriri. vt si sit hō hebet̄ ingenij. si iners et neglectoz studij. si supbi et arrogans iudicij. si deniq̄ fuerit infectus et depuatus ex affectu alicuius vicij. q̄m excecet tales malicia corum. Possent ista et istoz quodlibz tā auctoritatibz q̄ exēplis et rōibz multipliciter declarari. q̄ nota sunt doct̄ et alibi satis inueniuntur/breuitat̄ amor linquit. **Quinta** Scriptura sacra in sui p̄maria expositione habuit hoies eruditos nō solū humana ratiocinatione v̄ studio. sed diuina reuelatione et inspiratione spūs sancti. Patet de ap̄lis et alijs. de q̄bus loquit lucas in actibus ap̄loz. c. xij. Et paulus plures enumerat diuisiones gr̄az. inter q̄s interpretatio s̄monū et s̄mo scientie et s̄mo doctrine. **Exp̄andi** igit̄ sunt doctores in expositione sacre scripture cū doctozibz et illi q̄s cōstat h̄e p̄ditiones positas in p̄cedenti regula. p̄ferendi sunt nō h̄ntibz. S̄nt h̄ntes reuelatione. nō habentibz eā. Et dona grat̄ data possidētes nō possidētibz ea. ceteris paribus. Et proinde quincif ac reprehendit q̄rundā arrogātia modernoz. v̄supantius sibi illa de psalmo. **Sup oēs** doct̄es me intellexi. Et itez. **Sup senes** intellexi. Et iterū. **Sup inimicos** meos prudēt̄ me fecisti. Sed vtinaz aduerterent si vere sint eis cause q̄ iungunt. q̄ testimonia tua exq̄sui et lex tua meditatio mea est. et reliqua. **Sexta**. Scriptura sacra nō ita recipienda est nude et insolidū. p̄ceptis alijs traditionibz hoim qm̄ debeat ad intelligētā verā ip̄ius h̄ndam. iuris hūanis et canonibz et decretis et glosis sc̄toz doctoz frequēter et hūiliter vti. P̄t̄ ex p̄cedentibus. p̄t̄ etiā ex modo quē tenēt heretici q̄s nūc impugnant. q̄ doctozes valde diligenter allegant p̄ suis assertionibus colorādīs et corroborādīs. Et tales q̄ sunt aliq̄ nullius auctoritat̄ v̄ ponderis. sicut sunt aliq̄ glosatores decretoz et decretalū. et non sancti nec multū in theologicis eruditi. Et s̄nt aliq̄ q̄s de numero trahūt theologoz. v̄ sic arguit aduersus eos. Si doctozibz et peritis in sua arte credendum est. cur doctozibz p̄ nos allegatis non vultis credere. Quos allegatis bene intellecti sunt. p̄ nobis et alijs qui absq̄ vlla cōpatione plures

sunt et clarioz s̄mone dicētes nostraz sententiā. Si vero nō talibz in aliquo credendum est. cur eos p̄ vobis in p̄firmatione erroroz spiritū et sensū vestroz tam curiose et exq̄sitissimo studio queritis allegare. v̄ndecūq̄ colligētes et discerpentes quātūlibet renitatur. **Septima**. Scriptura sacra recipit interpretationem et expositionem nē nedū in suis s̄bis originalibz. sed etiaz in suis expositionibz. patet ex p̄cedentibz. v̄ si allegat̄ Auḡ. exempli gr̄a. q̄ dixerit in vna glosa sua sumēdum esse sanguinez christi in cōsecratione laicoz. et hoc de necessitate salutis. Et alibi dicat vel obseruet op̄positū s̄m̄ intellectū q̄ prima facie colligetur ex s̄bis. attendēdū est ex dictis alijs q̄liter est h̄cordādus sibi ip̄i. Inuenit eniz dixisse. Crede et māduca. et ita dicere potuit. crede et bibisti. **Octava**. Scriptura sacra dū p̄ nouellos hoies inducit. tanq̄ credenda sit i suis nudis terminis. absq̄ alteri interpretatione vel expositiois admissione. exponit̄ grauibz piculis et scandalis nisi solerter p̄uideat et p̄festim occurratur. Patet ex p̄cedentibz. Et q̄ ad veritatē tales implicāt semetipos in dictis suis. put deductū est in sexta regula. Dū aliq̄ p̄ se inducūt doctozes et inducos cōtra se nō admittūt. Dum p̄terea vitare volūt glosā oēm. incidūt aptissime in multiplicē p̄traditionem et v̄tra q̄ iudei litterales iudicant. qui recipiūt in antiq̄s traditionibus legis expositiones suoz doctoz multas et varias. vt rabi salomonis et rabi moȳsi et alioz. quē admodū traditū habēt in lege. **Deus**. xvij. sub mortis intermiatio. sacerdotibz leuitici generis esse credendū et obediendū. Ex hac p̄terea radice pestifera orti sunt et q̄tidie crescūt errores begardoz et paupez de lugduno et oim similiū. q̄ruz multi sunt laici h̄ntes i suo vulgari translatione biblie. in gr̄ade p̄iudiciū et scandalū catholice veritat̄. q̄le p̄positū est in reformatorio eē tollēdū. **Nonā**. Scriptura sacra in sui receptioe et expositione autentica finalit̄ resoluit̄ in auctoritatē. receptionē et approbationē v̄lis ecclie. p̄sertim p̄mitiue. q̄ recepit eā et ei intellectū immediate a christo. et reuelāte spūs sancto in die penthecostes. et alias pluries. Patet. q̄ q̄ **Mattheus** scripserit veracit̄ euāgelium. et **Nichodemus** nō. solū habem̄ ab auctoritate ecclie. **Juxta illud Auḡ. Euāgelio**

nō credent nisi me auctoritas ecclie cō/
pulisset. **D**ecem est ineffabilis regla a spū
sancto directa/ q̄ in his q̄ fidei sunt nec fal
lere pōt/ nec falli. **P**robationes omitto. **E**t
q̄ hoc est primū z principiu in fide tenē/
dū. quo nō credito/ nō sup̄est arguere p̄tra
sic negātem/ sicut nec cōtra negātem p̄ma
principia in moralib/ z speculabilib/ ar/
guendū esse tradit **A**risto. **A**ddit p̄secuti
ue q̄ sacra scriptura i expositione habz z ha
bere debz in reuerētia z auctoritate maio
ri/ p̄suetudinem v̄lis ecclie/ circa ea q̄ fidei
sacramēta respiciūt/ z dispensationē ip̄oz
q̄ auctoritates doctoris vni⁹ p̄ricularis.
etiā sancti. **E**t sic tradit sctus **T**ho. in il
la questioe. qua q̄rit. vtrū pueri infidelibz
sint inuitis parētibz baptisandi/ in ratioe
ad oppositū. **U**ñ valde mirandū videtur
apud aliq̄s p̄sideratios/ dū vidēt q̄ statū
vt doctor aliq̄s cōposuit vnā lecturā/ vel
vnā cōpositionē/ aut glosam sup̄ decreta/
libus aut decretis redēgit in scriptis. habet
illa glosa seu lectura in reuerētia tali/ q̄ al
legatur autērice in scolis et iudicijs. **Q**ui
doctor si viueret/ nō esset cōpandus mille
z mille q̄ iam sunt i vita. **E**t tū si tota vna
vniuersitas. exempli grā. q̄ habz doctores
in omni facultate peritissimos/ declararet
aut determinaret vnā expositōz/ circa vnū
passum scripture sacre/ v̄l decretorū/ aut
decretaliū/ v̄l reputabilē aut recipiē hu
iusmodi testificatio. q̄ si videlicet scriptura
mortua sit maior auctoritas q̄ viua. **E**t
si opponat q̄ in viuis pueris iudiciū pro
pter p̄uersionē affect⁹. cur nō silr p̄t dubi
tari/ q̄ in mortuis regnauerint dū viuerēt
h̄mōi passioes iudicij subuersiue. **D**e
cima. **S**criptura sacra patit in suis lecto
ribz/ p̄mittente deo/ q̄ errēt z p̄terue agāt
q̄tin⁹ q̄ p̄bati sunt sicut manifesti. sicut dic
ap̄ls. **E**t vt studia doctorū multiplici⁹ ex
citantur. put notat **A**ug⁹. z vt p̄culares
veritates q̄ridiano exercitio inueniantur
z eliciant. **J**uxta illud. **P**etrāsibunt plu
rimi z mltiplex erit sciētia. **E**t illud. **D**e
claratio s̄monū tuoz illūinat. cū similibz
mult. **N**ihilomin⁹ dū sacra scriptura pa
tit in suis lectoribz aut allegatoribz p̄uer
sum z p̄teruū intellectū/ aduersus illa que
manifeste sunt i eadē scriptura tradita/ et q̄
declarata sunt p̄ eccliam v̄lem/ z ita rece
pta p̄ fidelū obseruationē/ d̄z h̄re defensi
onē suā/ mag⁹ iudiciali seueritate/ z execu

tionē punitiua/ q̄s ratiocinatioe curiosa
p̄ scripturas aut v̄ba. **P**atet ex p̄cedētibz.
Verificat enī in talibz q̄ stult⁹ v̄bis n̄ eru
die. q̄d z experientia q̄ridiana manifestat.
Illa q̄ppe tales negant/ p̄ q̄ sola p̄nt z de
bent ad viā veritat⁹ reduci/ z si nolūt aliq̄
credere nisi q̄ repiūt in biblia. inueniāt il
lic si poterūt formā sacramētoz/ z q̄ chri
stus miscuit aquā cū vino q̄d p̄secrauit. et
ita de plurimis.

Sequit̄ alit̄ denari
us regulaz p̄ticaz i expugnatione errorū
z errantiū circa materiā de laicoz cōmū
cariōe faciēda d̄ necessitate salut⁹ subv̄tra
q̄ specie.

Debet pot⁹ h̄ sacru generale cō
ciliū iuocare auxiliū brachij se
cular⁹ si op⁹ fuerit/ q̄s p̄ ratioci
natioes/ s̄ tales/ attēta sua det
minatioe q̄ iam trāsit in rē iudicatā. **N**ibi
lomin⁹ in expugnatione tali p̄nt aliq̄ docto
res de p̄cilio vel aliūde scribere v̄l alit̄ age
re p̄tra tales errores z errates/ p̄ rōnes z p̄
suasioes/ z allegatioes/ quēadmodum sic
nūc p̄ error⁹ p̄futatioe p̄ns opusculuz sub
generalibz regul⁹. q̄ p̄nt lat⁹ trahi z p̄icu
larius applicari p̄ rōnes deductas aū de
cretū dicti cōciliij. **P**rima. **I**n expugna
tione h̄mōi/ debz in p̄mis p̄cedi p̄teruen
tibz aduersarijs/ quicqd est rheologicē et
rōnabiliter p̄cedendū/ vt accepto illo in q̄
est cōtrauersia/ facili⁹ z cōpendios⁹ ad er
roris depositioem induci possint. **D**ebet
enī p̄cedi sicut z sancta synodus concedit.
q̄ aliq̄n potuit fieri/ z factū est sine peccato
imo cū merito/ q̄ aliq̄ laici cōmunicarent
sub v̄traqz specie/ sicut aliq̄n fiebat p̄secre
tio in fermēto/ ne iudaisare videret ecclia/
sicut z chris⁹ z forsān plures post eū p̄u
mitiua ecclia p̄secrauit/ z dedit hoc sacm
post cenā. **C**oncedat etiā ip̄is q̄ p̄tra sacra
scripturā nec auctoritas hūana/ nec cōsue
tudo aliq̄ robur habet. sed addat q̄ inter
p̄tationē vel expositōz ip̄a recipit/ sicut
in regul⁹ deductū est. **S**ecunda. **I**n ex
pugnatione h̄mōi/ principale illud circa qd
veriat̄ difficultas/ sicut in p̄ceto centro l
cardine/ est. **S**i cōicatio talis sub v̄traqz
specie sit iusta generalit̄ a chris⁹/ sub debi
to salut⁹ eterne/ z indispensabilē ab homie/
quēadmodū dicim⁹ q̄ baptis⁹ aq̄ est de
necessitate salut⁹/ indispensabilē p̄ hoīem/

sic q̄ nulla auctoritate v̄l consuetudine possit
 introduci v̄l institui v̄t certi hoīes nō ba-
 ptisarent bap̄tismo aq̄. Diffinit autē sac̄rū
 cōciliū/ r̄ verissime negatiuā/ sicut nec sū-
 ptio sacramēti tal̄ est necessitatē aū cibum
 vel etiā post cibū. Circa q̄d est rememorā-
 da distinctio necessaria et notāda. q̄ circa
 ministratiōem v̄l institutiōem sac̄roz que
 dā sunt de necessitate sac̄ri r̄ de iure diuino
 q̄dam s̄o sunt t̄mmodo de necessitate p̄ce-
 pti r̄ de iure hūano seu positiuo. Exēplū
 in materia n̄ra q̄ fiat p̄secratio p̄ talē s̄bo-
 rū formā. q̄ in tali materia panis. q̄ p̄ sa-
 cerdotē. H̄ est de necessitate sac̄ri r̄ iuris di-
 uini. Q̄ autē fiat in tēplo seu altari sacra-
 to. q̄ cū talib; vestib; r̄ cū lumie. q̄ cū tali-
 bus orōib;. epla r̄ euāgelio. r̄ q̄ ieiunio sto-
 macho. ieiunio etiā nature. Nec inq̄ om-
 nia atq; silia sunt de solo p̄cepto hūano et
 variabili. Sicq; ecclia possit ex causā ra-
 tionabilib; etiā p̄missa oīa vel aliq̄ talium
 immutare r̄ imutata sub p̄cepto tradere
 sic q̄ tūc peccaret hō faciēdo illud in q̄ nūc
 meret. r̄ q̄ trāsgrediēdo peccaret. **Tercia.**
In expugniōe tali declarari p̄ facile
 apud nolētes p̄teruire/ v̄l ex affectu p̄auit-
 ter errare/ q̄ sūptio sac̄ri sub vtraq; specie
 a laic; modo nō est/ aut vnq̄s fuit de neces-
 sitate p̄cepti iuris diuini sub pena dānatiōis
 eterne. Attū dū siebat a laic; p̄cipite v̄l p̄-
 mittēte v̄l p̄sulēte ecclia/ bñ siebat. sic dū
 p̄ficiēbāt sacerdotes in fermētato. Hunc
 vero dū certa rōne inoleuit opposita p̄sue-
 tudo p̄ eccliaz laudata r̄ iusta/ q̄ iusta p̄t̄
 ex tali consuetudine q̄ est optia legū interp̄tes
 Sūptio tal̄ temeraria est: r̄ p̄sumptiosa:
 scandalosa: seditiosa r̄ eccliaistici ritus tur-
 batiua. r̄ ex p̄sequenti eterne dānatiōis indu-
 etiua. **Nec valet cū inducūt q̄ laici p̄-**
 merent sumendo sub vtraq; specie q̄ sub
 sola forma panis. Rūdel falsuz eē. q̄ meli-
 or est obediētia q̄s victime. Et q̄ p̄t ecclia
 p̄hibere aliq̄ q̄ p̄t aliq̄ meritū augere in
 aliq̄b; p̄p̄t meli; bonū cōe adipiscēdū vel
 malū declinandū. **Quarta.** In expugni-
 one tali/ dicendū est q̄ asserētes talē sūpti-
 onē esse licitā r̄ vtilē laicis sub vtraq; spe-
 cie/ tantū errāt q̄ntū illi/ q̄ dicūt eam eē ne-
 cessariā de necessitate p̄cepti diuini/ r̄ iuris
 indispensabilis q̄si sacramēti. Patet. q̄m̄
 isti scōi dānant ap̄tissime de heresi/ oīis et
 singulos q̄ nō volūt laicos talit̄ esse cōicā-
 dos: r̄ ponūt eos extra eccliam. Et ita cō-

sequēter reputant q̄ sola general̄ ecclia sit
 apud eos. sicut olim fuit ep̄ib; Augustini
 de donatistis. que q̄s horrenda sit p̄sūptio
 videre stupor est. Et valde notandū est q̄
 ex hac auctoritate christi. Nisi manduca-
 uerit/ carnē filij hoīs r̄ biberit/ sanguinez
 nō habebit/ vitā in vobis Joh. vi. volunt
 cōcludere ineuitabiliter errozē suū/ r̄ non
 attendūt q̄ in eodē capitulo christus p̄e-
 misit. Ego sum panis viuus/ si quis mā-
 ducauerit ex hoc pane viuet in eternum.
 vbi nihil loquit̄ de potu. r̄ ideo mendaces
 faciūt christū. si requirāt etiā cū manduca-
 tione sacramentali panis. sumptio etiam
 vini sacramentalis. quoniā dictū suum est
 vna cōditionalis. Si q̄s. cui; opposituz
 cōsequēris stat̄ p̄m eos cū antecedēte sum-
 pto in se/ r̄ p̄m verba sua. imo consequens
 hoc modo repugnat antecedēti. **Est in**
 super mirabile q̄ ex illo vno verbo volūt
 concludere q̄ sacramentalis sumptio cor-
 poris r̄ sanguinis christi cadat sub tanta
 necessitate salutis r̄ iuris diuini sicut ba-
 ptismus aque. cum oppositum manifeste
 pateat p̄ doctores/ quoniā sine tali sum-
 ptione stat̄ salus. salē in paruulis r̄ pue-
 ris circa perfectū vsū rationis sicut ob-
 seruat ecclia. q̄uis reperiat ex quadam
 ep̄istola Cipriani/ q̄ puuli quattuor an-
 norum recipiebant aliq̄ corpus christi.
 Pontifēni pro miraculo puez vnū talem
 q̄ oblato cibo idolis imolato nolebat aut
 nō poterat comedere/ sed bene de pane cō-
 secrato gustabat si bñ meminī. **Quinta**
In expugniōe tali trādendum est ad au-
 ctoritates aduersariorū inductas. primo
 q̄ aliq̄e cōcedunt p̄ quāto fundamentuz
 veritatis dicūt esse sac̄rā scripturā r̄. s̄ r̄
 te intellectā. Aliē similiter cōcedunt p̄ quā-
 to dicūt sacramētū altaris aliq̄ sumptuz
 fuisse a laicis sub vtraq; specie/ q̄uis p̄ba-
 bilius videat q̄ hec obfūatio nunq̄s a tē-
 pore doctorum cōmunis apud om̄es ex-
 titerit. Aliē que dicunt sacramentum al-
 taris integre sumi debere sicut expressius
 inter om̄es allegatos tradere videt̄ Be-
 lasius papa de consecratiōe distinctōe. ij.
 cōperim;. debent exponi de sacerdotibus
 ecclie q̄ celebrāt p̄ toto p̄plo apud q̄s sem-
 per fuit r̄ est de necessitate p̄cepti saltez ec-
 clie/ q̄ sub vtraq; specie cōmunicarēt/ in-
 tantū q̄ plus obligant̄ hoc facere q̄ q̄ ier-
 umi celebrēt/ in q̄ p̄siliū doctorū dicētū

De cōione sub vtraq3 specie

q̄ vbi hō veniens ad pceptionē sanguinis
regit primo ibi aquā/quā putās fuisse vi-
nū degustat et ita frangit ieiunij nature.
debet psecrare nouiter vinū et ita sumere.
Et ita dicit pplus sanguinē bibere/q̄ mi-
nistrantes p eis/illū bibūt put intelligun-
tur auctoritates inducte/ ex canonib3 ec-
clesie. et iuxta v̄bū Augustini p̄dictuz. cre-
de et bibisti. Est enī manducatio et bibitio
iuxta eōdem distinctionē duplex. Una spi-
ritualis p fidē et amores q̄ necessaria est in
adultis. Alia est sacramentalis q̄ si sit sine
spūali nedū nō pficit sed officit. Ladit tñ
in pcepto dñi ei3 sumptio nequaq3 p̄temni-
tur. put de p̄firmatiōe et extrema v̄ctiōe
dicit a doctorib3 q̄ dicunt esse sacramenta
non necessitatis. Et de h̄ sacramēto notef
quid egit venerabil3 hugo de sancto victo-
re in morte sua. Et q̄ colligit sumptiones
sacramentalē nō esse necessitatis sicut ba-
ptismū. et ex alijs notatis sup quartū sen-
tentiārū p doctores dis. xi. et p glosas Jo-
han. vi. Et p̄me ad Ehoz. xi. **Sexta.**
In expugnationē tali sunt inducēde aucto-
ritates doctorū sacre theologie/q̄ scripse-
runt in hac materia q̄s hic omittim3/ par-
tim q̄ fuerūt sufficient allegate in h̄ sacro
cōcilio ante dānationē erroris p̄dicti. par-
tim q̄ multe sunt vulgate et note. Deniq3
q̄ stat p parte hac exp̄ientie testimonium
v̄būbet divulgatū/quale q̄ negaret debet
nō rōne/ sed sensu et flagellatiōe compesci.
Septima. In expugnationē tali p̄fice-
re videref/q̄ serenissim3 rex romanoz in-
uocat3 a sacro cōcilio/ accipet factuz illud
psequendū et terminandū/ sicut et alias be-
refes in bohemia/ cū potētia etiaz brachij
secularis. Attento p̄cipue q̄ p̄ns fuit et est
in cōcilio vbi facta sunt decreta in hac pte.
Attento p̄terea q̄ in regno frat̄ sui cuius
est successor/ hec heresis h3 exordij. et nisi
p̄uideat serpet in longinquū. **Octaua.**
In expugnationē tali videref multū p̄fice-
re/ p̄sertim apud bohemos/ si cōciliū aut
supposita ei3/ palā oñderēt nedū verbis et
epistolis. sed factis et exēplis. q̄ nō ex odio
vel inuidia p̄cedit p̄tra eos/ sed zelo solo fi-
dei et salut3 aniaz. Et hoc tūc fiet eis p̄sua-
sibile si videāt et sentiāt in factis/ q̄ queri-
tur in h̄ cōcilio extirpatio omnij errorum
sine acceptiōe gent3 alicui3 vel p̄sonaruz.
Et q̄ nō solis eis fiat sicut nec fiet dñio cō-
cedente p̄secutio/ et nō alijs deteri3 aut nō

min3 errantib3 detur fauor/ dissimulatio/
aut eē defensio. **Nonā.** In expugnationē
tali videref maximū esse p̄iudiciū/ si nō li-
bere p̄uenirēt theologi collatiōes mutu-
as cū caritate et absq3 p̄tentiōe frequenter
habitari/ cū p causis minorib3 et propba-
nis/ fiat q̄tidie alioz p̄uentio. Rursus o-
portet q̄ stilus p̄cedēdi theologie3 obser-
uetur. nō litigiosus aut p̄phan3. Super
q̄ re alibi scriptū regit ampli3. **Decima.**
In expugnationē tali/ viderent idonei esse
q̄ntū ad expugnationē doctrinalē/ theolo-
gi vniuersitatū illaz que nō debēt a dñis
bohemis de odio vel inuidia haberi ratio-
nabiliter suspecti. et q̄s cōstare p̄t in alijs
materijs sinceriter et vera citer et cōstanter
bacten3 decertasse/ sine nota heresis v̄l er-
roris in alijs materijs. Et ad hoc non du-
biū est parati sunt inter ceteros/ theologi
de alma vniuersitate parisiensi/ q̄ magno
in numero p̄sentes sunt in h̄ cōcilio. Sunt
et de alijs vniuersitatib3 p̄claris/ tā nume-
ro q̄ merito/ theologi p̄cellētes. **Unde**
dicūt eorū plurimi/ qui sup hoc fuerūt si-
mul p̄gregati/ q̄ p̄suetudo licite et rationa-
biliter fuerit introducta/ de nō cōmunicā-
do laicos sub vtraq3 specie. p̄sertim p3 mlti-
plicationē fidelij. Et hoc p̄pter euitati-
onē multiplicis periculi/ irreuerētie/ et scā-
dali/ circa susceptiones huiusmodi benedi-
cti sacramēti. **Primū** piculuz in effusione.
Secūm in deportatiōe de loco ad locum.
Tercij in vasoz sordidatione q̄ deberent
esse sacrata nec passim tractata vel facta a
laicis. Et multo min3 deberet vinū conse-
cratū vendi apotecis/ sicut fit apud tales
v̄t dicit. **Quartū** in barb3 longis laicoz
Quintū in p̄suatiōe p infirmis/ qm̄ pos-
sit in vase acetuz generari/ et ita desinet.
ibi esse sanguis ch̄risti/ nec suscipiēdū esset
nec nouit p̄secrandum sine missa. Et fieri
posset q̄ dare acetū purū p sanguie ch̄ri-
sti. addito q̄ in estate bibiones aut musce
generarent q̄ntūcūq3 eēt vas clausuz. qm̄
q̄ eē putresceret aut fieret velut abomina-
bile ad bibendū. et hec rō est efficax valde.
Et ex alia ratiōe qm̄ alij multi p̄bibissent.
Et queritur in quo vase fieret cōsecratio
tanti vini/ quantū requireretur in pasca-
te pro decem aut viginti milibus p̄sonaz.
Sextum damnum esset in sumptuosita-
te vini/ saltem apud multas p̄tes in quib3
vix inuenitur vinum ad celebrandum. et

alibi habere comparatur. Esset preterea periculum in congelatione. Esset rursus periculum in false credulitatis inductione/et hoc multipliciter. Primo quod tanta esset dignitas laicorum circa sumptiones corporis christi. sicut et sacerdotum. Secundo quod hoc facere semper fuit et necessitatis/et ita perierunt omnes. et pereunt aliter sentientes facientes aut docentes. Et omnes generaliter tam clerici quam doctores et prelati qui non possentenus opposuerunt se tali consuetudini/verbis scriptis aut sententijs. et quod sacramentum illi peruerteret. Tercio quod virtus huius sacramenti non est principaliter in consecratione quam in sumptione. Quarto quod ecclesia romana non rite sentit de sacramentis nec in hoc esset imitanda. Quinto quod concilia generalia et specialiter Constantiensi. errauerunt in fide et bonis moribus. Sexto multipliciter occasio esset seditionum et scismatum in christianitate nostra/sicut experientia nunc manifestat in bohemia/que seditio nedum ad spiritualem sed temporalem dissipationem tendit/nisi dei providentia et regis romanorum prudentia provideant et predisponant.

¶ Finit tractatus aduersus heresim nominam de necessaria communicatione laicorum sub vtraque specie. raptim editus Constantiensi Anno. D. cccc. xvij. die. x. augusti.

Incipit tractatus

eiudem magistri Johannis de Berson/ de probatione spirituum.

Probate spiritus si ex deo sunt/iubet discipulus ille quem diligebat Iesus. Neque enim nesciebat illas contra apostoli sui sententias. Angelus sathane transfiguratus se in angelum lucis/sic ut fiat demonum meridianum/dum per tenebris errorum/quas ad tempus celare permittitur/luce veritatis claras se fingit offerre. Patuit hoc apud sanctum Martinum visibiliter/pars apud alios plimos inuisibiliter/dum teste berni. sub specie magni boni et ardui/grande peccatum operit suggerit et inducit. ¶ Probare spiritus si ex deo sunt/non cuiuslibet datum est. sed aliquibus per spiritum factum/qui unus

existens diuisiones gratiarum distribuit singulis prout vult/ad edificationem corporis christi/quod est ecclesia/ cui nunquam defuit in necessarijs. Sicut igitur non omnium est prophettare/nec euangelizare omnium est/nec omnium interpretari sermones. sed aliquorum ex officio usque in fine seculi. Sic non omnium est probare spiritus si ex deo sunt. sed quibus datum est. quales sunt spirituales quos unctio docet de omnibus/qui et de omnibus iudicant etiam in die et diem. Quale donum beatus martinus et anthonius et plures alij legunt habuisse.

¶ Probare spiritus si ex deo sunt contingit multipliciter. Uno quidem modo per modum artis et doctrine generalis/sicut per eruditionem sacrarum scripturarum/diligenti proque studio acquisita. Sunt nimirum scripture in quibus putamus nos fidem habere continentes arte/falsos prophetas a veris/et ab illusionibus reuelationes cognoscendi. Alius inuenitur modus per inspirationem intimam/seu internam saporem/sive per experientialem dulcedinem quandam/sive per illustrationem a moribus eternis/effugantem tenebras omnis dubietatis. hoc autem est manna absconditum et nomen nouum in calculo scriptum/quod nemo nouit nisi qui accepit. hoc Gregorius in dialogo. hoc Augustinus in de confessione de seipso et matre. hoc Hugo de arra anie. cum pluribus alijs notauerunt. ¶ Probare spiritus si ex deo sunt/per regulam artis generalem et infallibilem/pro particulari casu aut non potest aut vix potest humaniter fieri. sed requiritur donum spiritus sancti. quod apostolus nominat discretionem spirituum/quo dono fit ut mens nesciat in se et de se sciat probare spiritus si ex deo sunt. sed etiam de alijs et in alijs nescit. Sic autem est modus tercius alius a predictis/probandi spiritus. quoniam primus est doctrinalis/secundus est experientialis. tercius officialis ex officio hierarchico atque spirituali dono processus. Itaque sicut nemo nouit quod sunt spiritus nisi spiritus. Ita nemo cognoscit infallibili certitudine ea que per sola experientialem noticiam vel sententiam interius et sensum aguntur in alterius animo. Quemadmodum ergo tradere regulam generalem/que distingueret infallibiliter inter visionem somnialem et illam que fit in vigilia/nullus facile posset/propter varias similitudines inter vtraque visiones. multo magis in proposito. Scit nihilominus homo vigilans se certitudinaliter et experientialiter vide